

Handlingsplan för studie- och yrkesvägledning

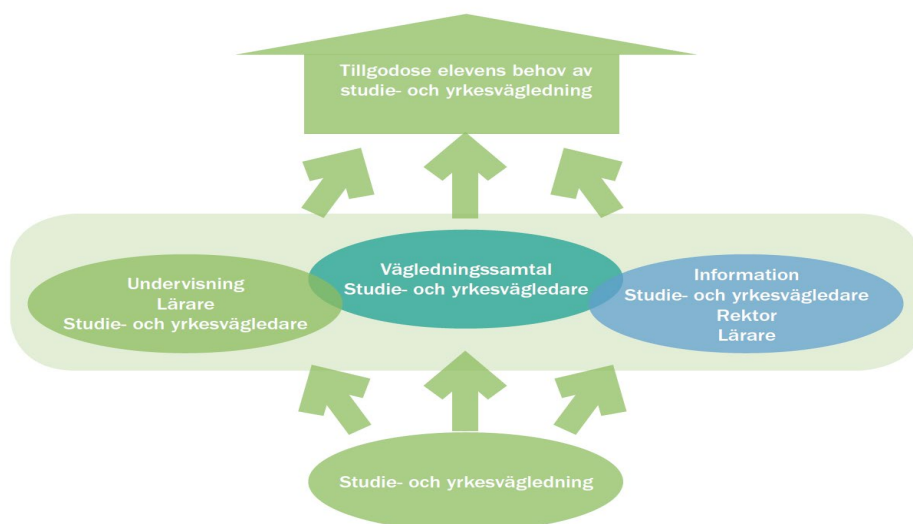
Antagen av humanistiska nämnden 2021-03-16, § 27

Studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledning är en viktig del i det livslånga lärandet och ett stöd i en individs ständigt pågående karriärprocess. All personal i skolan ska på olika sätt bidra till att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för kommande studie- och yrkesliv.

Studie- och yrkesvägledning kan förklaras utifrån begreppen vägledning i **vid och snäv bemärkelse**. Vägledning i **vid bemärkelse** är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det kan till exempel handla om praktiska arbetslivserfarenheter (bland annat PRAO), undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom. Studie- och yrkesvägledning i **snäv bemärkelse** är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av professionella vägledningssamtal, individuellt eller i grupp.

Vägledning i **vid bemärkelse** är något som ska tillhandahållas av hela skolans personal, medan **snäv bemärkelse** är något som studie- och yrkesvägledaren ska ansvara för.

SYV-hela skolans ansvar

Studie- och yrkesvägledning i Trosas Grundskolor

I årskurs F-9 finns drygt 1600 elever fördelade på Fornbyskolan, Hedeby skolan, Kyrkskolan, Skärlagskolan, Tomtaklintskolan och Vitalisskolan. Studie- och yrkesvägledning i Trosa kommun innefattar rektor, lärare och studie- och yrkesvägledare.

Handlingsplanen ska fungera som stöd och struktur för rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare och annan personal för att ge eleven så goda förutsättningar som möjligt för sitt val. Det är viktigt att eleven tidigt får kunskap om arbetslivets förutsättningar. Vägledningsarbetet är inriktat mot att ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper och erfarenheter för kommande studier och yrkesval. Handlingsplanen för studie- och yrkesvägledning i Trosa utgår från:

- Skollagen https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- läroplanerna Lgr11 och Gy1 samt läroplanerna för grundsärskolan 2011 och gymnasiesärskolan 2013
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>
Men extra tyngd i avsnitt 2.6
- Skolverkets/Allmänna råd och kommentarer om studie- och yrkesvägledning
<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/allmanna-rad#h-Studieochyrkesvagledning>
- forskning

Detta syftar till att ge eleverna förutsättningar att:

- bli medveten om olika valalternativ vid studier och yrkesval
- bli medveten om sig själv
- lära sig fatta och genomföra beslut för att hantera övergångar och växlingar i livet
- Ge eleven möjlighet att utveckla valkompetens

En bred och allsidig studie- och yrkesvägledning kan ge eleven goda förutsättningar att värdera och göra ett väl underbyggt val.

För årskurs F-6 genomförs studie- och yrkesvägledning av lärare och personal på skolan. Syftet är att tidigt väcka nyfikenhet och ge eleverna kunskap om arbetsliv och studier. Innehållet anpassas efter elevens ålder och förutsättningar.

Studie- och yrkesvägledarna för åk 7-9 arbetar strukturerat utifrån fastställda teman för att skapa tydlighet i innehållet och likvärdighet. I grundskolan ska prao omfatta minst tio dagar sammanlagt under årskurs 8 eller 9. En del av Studie- och yrkesvägledartjänsten innefattar också ett samarbete mellan skolan och det lokala näringslivet genom kommunen för att möta behovet av framtida arbetskraft och skapa tidig etablering inom arbetslivet genom t ex PRAO och öka chansen till feriearbete.

Varje skola upprättar en plan för genomförande av studie- och yrkesvägledning. Planen syftar till att ge eleverna en allsidig vägledning och skall utgå från ett vetenskapligt perspektiv och från beprövad erfarenhet. Arbetet leds av rektor, på varje F-6 skola skall finnas en utsedd SYV -ansvarig som tillsammans med lärare och studie- och yrkesvägledare planerar och genomför aktiviteter i enlighet med läroplan för respektive skolform. Som stöd för arbetet finns kommunens studie- och yrkesvägledare.

Planen innehåller aktiviteter för läsåret och följs upp efter genomfört läsår. Till exempel så får alla avlämnande elever i år 9 skriftligt utvärdera studie- och yrkesvägledningen som de upplevt den under sin skolgång.

Studie- och yrkesvägledare - SYV¹

SYV har studie- och yrkesvägledning som huvuduppgift. Arbetet utförs på individ- och gruppnivå. SYV har högstadiet som arbetsplats, men har även kontaktperson på låg- och mellanstadierna.

Några av studie- och yrkesvägledarens arbetsuppgifter är att:

- Vägleda, informera och stötta elever i deras studier och inför framtida yrkesval
- Ha ett nära samarbete med specialpedagog kring t ex skolövergångar och studieplanering för elever med olika behov av stöd i sina studier
- Delta i möten med elever och vårdnadshavare

¹ Från Barn och elevhälsoplanen Trosa kommun

Grundskola

Årskurs F-6

Rektor och lärare upprättar en plan för genomförande av studie- och yrkesvägledning. Syftet är att tidigt väcka nyfikenhet och ge eleverna kunskap om arbetsliv och studier.

Innehållet anpassas efter elevens ålder och förutsättningar.

I det centrala innehållet i ämnet samhällskunskap står som följer:

- *Yrken och verksamheter i närområdet*
- *Centrala samhällsfunktioner, till exempel sjukvård, räddningstjänst och skola*

Tematiskt arbete kring samhället och ovanstående punkter finns då med i temat.

- Besök hos olika centrala samhällsfunktioner (ex. sjöräddning, ambulans, Södermanlands nyheter.)
- Besök av föräldrar som berättar om sitt yrke
- Intervjua vuxna om deras yrke
- Diskussioner och samtal kring framtida yrken och framtidsdrömmar
- En del klasser har prao en dag där man får följa en vuxen på arbetet.

Årskurs 5

SYV stödjer klasslärarens arbete kring elevernas valkompetens inför språkvalet. Språklärarna åker ut till alla 5:or. SYV finns med då för att berätta om vad ett modernt språk innebär för gymnasievalet. Informationen skall även delges vårdnadshavare.

Årskurs 6

Tema: Introduktion studie- och yrkesvägledning

- *Syfte:* Tydliggörande av SYV:s roll på skolan samt vad begreppet studie och yrkesvägledning betyder. Detta sker när sexorna besöker högstadiet.
- Från idé till verklighet. Exempel från olika företag.
Ansvarig: Klasslärare vid den enskilda skolan.

Årskurs 7

Öka elevernas yrkeskunskaper- ex. genom att använda jobbkort.

Lunchdate med företagare i skolan.

Studiebesök

Arbete kring valkompetens

Tema: Arbete och utbildning

- *Syfte:* Kunskaper om olika yrkeskategorier, utbildning, likheter, skillnader och gemensamma krav på skola och arbete, betyg/meritvärde, behörighetskrav.

Årskurs 8

PRAO genomförs under 10 dagar i år 8 på Hedeby skolan och Tomtaklinskolan.

PRAO ska vara en **integrerad** del av undervisningen, viktigt med förarbete och efterarbete.

Besök görs gemensamt på gymnasiemässa i Nyköping

SYV har gymnasieinformation riktad till vårdnadshavare.

Lunchdate med företagare i skolan.

Studiebesök- Scania

Tema: Skola och arbetsliv.

Elever deltar i Framtidsveckan.

Syfte: Kunskaper om olika yrken, utbildning, gymnasieskolans program och struktur, betyg och behörighet, meritvärde med fokus på målbilder

Tema: Gymnasieskolan- gymnasiemässa i samband med Framtidsveckan.

Syfte: Kunskap om gymnasieskolans struktur, påverkansfaktorer vid val, betyg/meritvärde.

Årskurs 9

Fokus skall i år 9 ligga på gymnasievalet.

Gymnasievalet

Studie- och yrkesvägledaren planerar och genomför gymnasieval tillsammans med elever. Detta sker genom enskilda samtal, information i klasserna, genomgång av webbansökan, hjälp med gymnasieansökan.

SYV stöttar och engagerar mentorerna inför 9:ornas gymnasieval.

Besök görs gemensamt på gymnasiemässor.

SYV har gymnasieinformation riktat till vårdnadshavare.

Syfte: Kunskaper om olika yrken och utbildningar, gymnasieprogram och skolor. Självkännedom, kunskap om alternativ, valmetod för att genomföra ett väl underbyggt val.

- Meritvärde, handlingsplan och val.

Gymnasieskola

Trosa kommun har ingen egen gymnasieutbildning. Samverkanskommuner är Nyköping, Södertälje, Botkyrka, Salem. Avtal finns även med Landstinget i Sörmland, Ökna gymnasieskola. Fristående gymnasieskolor är även mottagare av våra elever.

Inför och på gymnasiet förekommer många valmöjligheter och alternativ. Studie- och yrkesvägledarna (SYV) på dessa skolor diskuterar och hjälper elever att planera studier och kommande yrkesval. Förändring i studieplan görs efter samtal med SYV på respektive skola.

KAA – kommunalt aktivitetsansvar

Samarbete med olika kommuner om elever som hoppar av gymnasieskolan. Avstämning i vår interkommunala databas 1 gång/månad. Eleverna som inte har någon sysselsättning erbjuds vägledningssamtal där de ofta redan har en etablerad kontakt med vägledaren sedan tidigare skolgång. Den generella rutinen är att den skola som eleven väljer att lämna ansvarar för att vägledningssamtal sker. För utförligare information se handlingsplan för kommunalt uppföljningsansvar.

Vuxenutbildning/SFI

Målet för den kommunala vuxenutbildningen är att eleverna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande och få kunskap om hur de kan arbeta och verka i samhället. De ska ges förutsättningar att utveckla sin kompetens i syfte att möjliggöra sin ställning i arbetslivet och samhällslivet i Sverige. Utgångspunkten för utbildningen ska vara den enskilda individens behov och förutsättningar (Läroplan för vuxenutbildningen 2012, Skollagen 20 kap 2§).

Studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledning innefattar all verksamhet som bidrar till att ge eleverna kunskaper och färdigheter inför studie – och yrkesval. Det ingår t.ex. information och vägledning av eleverna individuellt och i grupp, studiebesök och undervisning som berör yrken, arbetsliv och utbildning, samt medvetenhet om sig själv och kunskap om valprocessen.

Övergripande mål:

Att ge eleverna förutsättningar för att kunna göra medvetna och väl underbyggda val av studier och framtida yrken.

(Läroplan 2.2 Utbildningsval – arbete och samhällsliv)

Vuxenutbildningens mål är att varje elev

- får information om arbetslivets aktuella och förväntade kompetensbehov,
- ges möjlighet att få sina kunskaper och kompetenser validerade,
- utvecklar sin självkänedom och förmåga till studieplanering,
- medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan få,
- har kännedom om arbetslivets och arbetsmarknadens villkor när det gäller bl.a. arbetsrätt och arbetsmiljö generellt och om möjligt, inom sin studieinriktning,
- har kännedom om möjligheter till vidare utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och arbetsliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Övergripande syfte:

- Att tydliggöra hur Vuxenutbildning Trosa arbetar med studie- och yrkesvägledning
- Att verka för att all personal som möter eleverna i verksamheten samt studie- och yrkesvägledare har god kunskap gällande sin roll i elevernas studie – och yrkesvägledning

- Att skapa tillfällen och aktiviteter när vi erbjuder studie – och yrkesvägledning

Följande punkter ska alla elever få ta del av:

- Information om studieekonomi. Stöd i att få söka CSN
- Information om skolsystem i Sverige
- Information om möjligheter till fortsatta studier. Information om vad som krävs för det.
- I samarbetet med lärare skapa en IUP (individuell studieplan) som ska följas upp och revideras vid behov.
- Tillgång till studie – och yrkesvägledning före, under och efter studier.
- Information om arbetsmarknadens kompetens – och rekryteringsbehov samt karriärmöjligheter
- Hjälpa att inse konsekvenserna av sina val - medvetenhet om traditionsbundna val

Aktiviteter under läsåret:

- **Yrkestema-** yrkesverksamma bjuds in och berättar om sina yrken och vägen dit.
- **Veckans yrke:** där ett yrke presenteras varje måndag och genomsyrar undervisningen under veckan. Det kopplas även till aktiviteter som sker i verksamheten i övrigt.
- **Studiebesök**
- **Interna studiebesök**
- **Mässor**
- Genusperspektiv när man presenterar ett yrke eller utbildning för en elev.
- Stöd i kontakt med arbetsförmedlingen.
- Samplanering med lärare.
- Samverkan med andra verksamheter som hör till arbetslivet, yrkeshögskolan, folkhögskolan och universitet.

Uppföljning:

Uppföljningen genomförs två gånger om året, vid sommar och vinterkonferens.

Kompetensutveckling för lärare gällande SYV

- Fortbildning kring SYV skall ske löpande.
- Delaktiga i lunchdate med företagare

- Lärare bokar egna företagsbesök, ett per läsår
- Kompetensutvecklingskurser tillsammans med SYV (Skolverket, Svenskt Näringsliv)

Utvärdering

Planen utvärderas efter läsårets slut.

Ansvarig för dokumentets utformning och uppdatering:

Peter Bäckström

Utvecklingsledare

peter.backstrom@trosa.se